

mini
ANTOLOGIA
I N I N T E R L I N G U A

Redigite per Thomas Breinstrup

2

Union Mundial pro Interlingua

Mini-antologia in interlingua

Le mini-antologia in interlingua es un collection de litteratura in interlingua como presentate durante le prime decennios post le apparentia de interlingua in 1951. Le textos ha essite prendite ab le magazines de interlingua de allora, non plus disponibile al lectores, e assi ha essite reimprimite pro assecurar que illos pote de novo esser legite. In alcun – poc – casos le reimpression differe del original, proque errores typographic e errores obvie ha essite corrigite. Sub cata texto ha essite indicate le fonte e traductor eventual plus le anno original de publication.

Le collection comprehende omne typos de litteratura: contos cognoscite, novellas, poemas e extractos de romanes. Il ha autores cognoscite e autores cuje nomines poc personas recognosce. Assi anque con le traductores.

Ma toto es in interlingua, e pro isto ha essite create iste antologia pro lassar le textos placer a un nove publico.

Ubi possibile ha essite addite le annos de viver e/o le urbes/paises del autores e traductores.

Isto “Mini-antologia in interlingua” es parte 2 de 3.

Redaction e transcription: Thomas Breinstrup

ISBN 978-2-36607-004-0

© 1955-2012 Union Mundial pro Interlingua
www.interlingua.com

Contento

Le robore e le canna (Jean de La Fontaine).....	4
Sylvia (Gerard de Nerval).....	7
Aphorismos.....	10
Le povre gentes (Victor Hugo).....	12
Un nocte in America (François-René de Chateaubriand).....	17
Le sol natal (François-René de Chateaubriand).....	19
Il es certissime (Hans Christian Andersen).....	20
Le legenda del Seculos: Cain e Jehovah (Victor Hugo).....	23
Le cocinero (Giovanni Boccaccio).....	28
Voltaire e su corrector.....	31
In le forestes de Canada (Ch. Rowcroft).....	32
Estranie nocte (Paul Hervieu).....	37
Le parve cappello rubee (Charles Perrault).....	41

Jean de La Fontaine:

Le robore e le canna

Robore al canna un die diceva:
“Vos ha ben ration accusar natura;
Un rege del sepe vos es un gros carga;
Un parve ventetto que per aventura
Corrua del aqua le superfacite
Obliga vos clinar tote le corpore;
Dum que io al testa simile Caucasos,
Non solmente barra del sol le radio,
Ancora brava le plus grosse tempesta;
Tote es dur pro vos; tote me es dulce.
Si tamen vos sia sub mi foliage,
Protector de tote l vicinitate,
Vos non patirea tanto que vos face;
Vos defenderea contra le tempesta.
Vos nasce e cresce ordinarimente
Al bordo fangose del regno del vento!
Natura me sembra verso vos cruella.”

“Vostre compassion, responde le canna,
Parti de bon corde; non habe de panic:
Le vento non es me tanto terribile;
Io plica, non rumpe. Vos habe usque hic
Parate su colpos espaventabile
Sin curvar le dorso. Videra le fin.”
Como il diceva ultime parola,
Del fin del horizonte accurre furie
Le plus terribile infante que le Nord
Habeva portate in sino usque hic;
L'arbore tene bon, le canna se plica;
Le vento redupla le colpos, e face
Tanto e si ben que il eradicava

Lo de qui le testa proxima le celo,
E pede toccava le regno del Morte.

Traducite per Camille Jardel, Francia. Publicate in *Currero International*, januario-februario 1960.
Jean de La Fontaine (1621-1695) esseva poeta francese e es le plus cognoscite pro su fabulas.

Gerard de Nerval:

Sylvia

(ex “Le pueras del foco”)

Io sortiva de un theatro ubi, omne vespere, io appareva in le proscenios in grande habito de pretendente. A vices, toto era plen; a vices toto era vacue. Poner mi reguardos super un parterre in le qual stava solo un trentena de amateurs constrictie, super loges ornate de cappellos o toilettes passate de moda, facer parte de un sala animate e fremente, coronate a omne etage con toilettes floride, joielles scintillante e visages radiose, me importava pauco. Indifferente al spectaculo del sala, io non prestava multe attention a lo del theatro, salve quando, al secunde o tertie scena de un enoiose obra maestral de ille epocha, un apparition multo cognoscite illuminava le spatio vacue e con solo un sufflo e un parola rendeva vita a iste figuras van que me circumstava.

Io me sentiva viver in illa, e illa viveva pro me sol. Su sorriso me plenava de un beatitude infinite; le vibration de su voce tanto dulce e tamen forte timbrate me faceva fremer con gaudio e con amor. Illa habeva secundo me tote le perfectiones, illa respondeva a tote mi entusiasmos, a tote mi capricios, - belle como le die quando le lumines del rampa la illuminava, pallide como le nocte quando, le rampa abassate, illa brillava sub le radios del lustro e semblava plus natural, lucente in le umbra de su beltate solo, como le horas divin que se distacca, con un stella al fronte, super le fundos brun del frescos de Herculanium!

Traducite per André Tartiveau, Francia. Publicate in *Currero International*, januario-februario 1960. Gérard de Nerval es le pseudonymo de Gérard Labrunie (1808-1855), scriptor e poeta francese.

A.P. Chekbov:

Un car can

(Novella)

Le locotenente Dubov, un non plus juvene functionario militar, e le voluntario Knaps sedeva e bibeva.

- Un magnific can! - diceva Dubov monstrante a Knaps su can Milka. Un admirabile can! Presta vostre attention a su muso. Le sol muso vale quanto! Si se trova un amator, ille dara duo centos rublos pro le sol muso! Vos non crede? In iste caso vos comprende nihil...

- Io comprende, sed...

- Isto es vero un setter, un setter anglese pur sanguine. Su postura es stupende, e su audito... su olfaction! Deo mie, qual olfaction! Sape vos quanto io habeva date pro Milka quando illa era ancora un juvene? Cento rublos. Un extraordinari can! Brigante Milka. Stupide Milka! Veni hic, veni hic... mi car can, parve can mie...

Dubov tirava Milka a se e la basiava inter le aures. In su oculos appareva lacrimas.

- Io te lassara a nemo... beltate mie... tu robatrice. Il es ver que tu me ama, Milka, ama tu? E ben, via! - critava subito le locotenente. Con le immunde patas tu monta super mi uniforme! Si, Knaps, io habeva date cento cinquanta rublos pro le juvene can! Es a dicer, il valeva! Il es solmente un damno que io non habe tempore pro venar! Le can peri a causa del otio, interra su talento... Il es pro iste ration que io lo vende. E me, Knaps. Vos essera grate tote le vital! Bon, si io habe pauc pecunia, permette, io cederà un medietate. Prende pro cinquanta! Roba!

- No, mi caro... - suspirava Knaps. - Si vostre Milka esseva mascule, io forsan emerea, sed assi...

- Milka non es mascule? - stupeva le locotenente. - Knaps, que habe vos? Milka non es... mascule? Ha - ha... Le bon garson. Ille non sape ancora discernere un masculo e un femina!

- Vos me dice, como si io es cec o un infante... - se offendeva Knaps. - Naturalmente, un femina!

- Pardon, vos forsan dicera ancora que io es un dama! Ah, Knaps, Knaps! E vos mesmo ha facite studios technic. No, mi car anima, isto es un ver masculo pur sanguine! Sed isto non basta, illo supera multo qualcunque altere masculo, e vos... non mascule! Ha - ha...

- Excusa me, Michael Ivanovich, sed vos... justo me prende pro un infante... Il es mesmo desagradabile...

- E ben, il non es necesse, diabolo... Non eme. On non pote persuader vos! Vos tosto dicera que isto non es le cauda sed un gamba. Non es necesse. Io voleva facer vos gratia. Vakhrameev, cognac!

Le ordinantia apportava ancora cognac. Le amicos se infundeva un vitro a cata uno e remaneva pensative. Un medie hora passava in silentio.

- E si mesmo un femina... - le locotenente interrompeva le silentio, regardante lugubrement le bottilia. Un cosa stupende! Melio pro vos. Illa dara juvenes, e cata juvene vale un quarte rublo... Tote le mundo emera voluntarimente. Io non sape per que vos ama tanto le masculos! Le feminas son mille vices melior. Le sexo feminin es plus grate e plus devote. Sed si vos time tanto le sexo feminin, prende, si il vos place, pro vinti-cinque rublos.

- No, caro... Io dara ni un kopeka. Primo, le can non es necesse pro me, e secundo io non habe pecunia.

- Assi vos debeva dicer ante. Milka va via!

Le ordinantia apportava le omelette. Le amicos se poneva a eder lo e tacente illes purgava le patella.

- Vos es un bon garson, Knaps, honeste... - diceva le locotenente essugante se le labios. - Il me displace lassar vos assi, que le diabolo lo porta for... Sape vos que? Prende le can gratis!

- Ubi io la prendera, caro? - diceva Knaps e suspirava. - E qui presso me se occupara con illa?

- Bon, il non es necesse... non necesse... que le diabolo vos porta for! Si vos non vole, vos non debe... Que dunque va vos? Sed!

Knaps extendente se, levava se e prendeva su bonetto.

- Il es tempore, a revider... diceva ille oscitante.

- Allora attende, io vos accompaniara.

Dubov e Knaps se vestiva e sortiva in le strata. Illes passava le

prime cento passos tacente.

- Vos non sape a qui on pote dar le can? - comenciava le locotenente. Non habe vos tal cognoscentias? Le can es, vos lo videva, bon, de racia, sed pro me absolutamente inutile.

- Io non sape, caro... Qual cognoscentias habe io hic?

Usque al domicilio de Knaps le amicos non diceva plus un parola. Solmente quando Knaps habeva premete le mano al locotenente e aperite le porta del jardin, Dubov tussiva un vice e pronunciava indecidemente:

- Vos non sape, si le excoriatores de hic prende canes o non?

- Illes prende, io pensa... Con certitude io non pote dicer.

- Io la inviara deman con Vakhrameev. Que le diablo la porta for, que illes la excoria... Le vil can! Le abominabile can! Illa non solmente introduceva immunditias in le cameras, sed etiam heri illa edeva tote le carne in le cocina, le abominabile... Si al minus le racia esserea bon, contra que es, le diablo sape, le mixtura de un can de guarda con un porco. Bon nocte!

- A revider nos! - diceva Knaps.

Le porta se claudeva con ruido e le locotenente remaneva sol.

Traducite per Marian Josefowicz, Polonia. Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", maio-junio-julio 1960, sur le Paginas litterari, redactor: Ronald Spathaky (Grande Britannia). Anton Pavlovich Chekhov (1860-1904) esseva physico, dramaturgo e autor russe.

Aphorismos

Le morte del uno es le pan del altere.

Duo dur lapides non molina in compania.

Le foco es un bon servitor, sed un sever domino.

Post un collector il seque un spargitor.

Qui non comprende joculo non comprende danese. (*Georg Brandes*)

Le tempore es longe pro le expectante, curte pro le expectate. (*Fr. Holm*)

Le lingua es deliciose sin grammatica, anque le religion sin dogmatica.
(*Fr. Holm*)

Le humanitate es plus grande que le personalitate. (*Bukedahl*)

Le cerebro es le sclavo del corde. (*Nehru*)

Melio vader ridente trans le mundo que planger super illo.

Primo le cosas, tunc le verbo; primo le exemplo, tunc le regula; primo le dexteritate, tunc le erudition. (*Comenius*)

Septe episcopos non sape plus de cosas spiritual que septe scarperos.
(*Rosendal, episcopo*)

Viage de peregrino es mente viage de un sancto.

Un maestro del vita vale mille vices plus que un maestro de erudition.
(*Eckehard*)

Le bon personas son rarmente grande, le grandes rarmente bon.
(*Schiller*)

Le matrimonio es le plus grande error del mundo. (*Noel Coward*)

Le plus grande veritates son illos que crea le plus grande riso. (*Nietsche*)

Tragicamente il pare que il es impossibile haber alicuno a qui on pote facer se comprensibile. (*Søren Kierkegaard*)

Io divide le homines in tres partes, un parve parte: le arrogantes, un altere parve parte: le agradabiles, e le grande medie parte: le tedioses.
(*Fr. Holm*)

Super le porta de un albergo in Tirol es scribite: “Deo preserva tu entrada si tu ha moneta e tu exito quando tu ha pagate!”

Per un via curve on non pote prospicer. (*Proverbio russe*)

Le homine le capite – le femina le anima. (*Proverbio russe*)

On vide le passantes, non le laborantes. (*Proverbio russe*)

Publicate in “Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua”, maio-junio-julio 1960, sur le Paginas litterari, redactor: Ronald Spathaky (Grande Britannia)

Victor Hugo:

Le povre gentes

(Ex “Le Legenda del Seculos” / “La Légende des Siècles”)

Il es nocte. Le cabana es povre, ma ben claudite;
Le demora es plen de umbra; nonobstante qualche cosa
Jecta radios rubee a transverso del tenebra;
Plure retes de piscator al muro es appendite
Al fundo, in le cuneo ubi qualche parve plattos
Al plancas del credentia es nitide e scintilla,
On distingue un grande lecto con longe velas pendente.
Juxta, matras es extendite sur duo vetule bancos,
Ubi es cinque infantes, como animas in nido.
In le alte camino, foco de ligno vacilla,
Rube celo del camera; le fronte super le lecto,
Tote pallide, pensive, le femina preca Deo.
Es le matre. Illa es sol. Foras, plenate de scuma,
Le Oceano sinistre jecta su triste singulto
Verso celo, roccas, ventos, nocte, bruma, al spatio.

II

Le homine es sur le mar. Desde pupo, marinero;
Ille face al designo obscur un rude combatto.
Pluve, venta? Es necesse que ille exi, que ille vade,
Nam infantes habe fame. Ille parti desde le vespere,
Quando le aqua profunde monta al grados del dica-puncta.
Il governa tote sol su barca de quatro velas.
Femina, in le demora, sutura vetule telas.
Reimmalia retes, prepara tote le hamos,
Surveliante le suppa de pisces super le foco.
Si tosto que pupos dormi, illa vade precar Deo.
Marinero, sol ante le fluctos reformate,
Vade verso le abysmo, voca semper in le nocte.
Rude labor! Toto nigre, frigidate; nihil luce.

Inter le scolios, del undas in dementia,
Il ha un loco bon pro piscar; ma sur le mar infinite,
Loco obscur, undeante, mobile, capriciose,
Es un puncto grande como duo vices le camera,
Ubi se place le pisce con su pinnas argentate;
In le nocte, trans le duchas e le brumas, in hiberno,
Pro incontrar iste puncto in le movente deserto,
Como il es necessari vincer marea currente,
E combinar securmente le penose manovras!
Nam fluctos glissa al longe le bordos como colubras;
Le abyssos rola, torque su plicas demesurate,
Face fulminar de horror apparatus paventate.
 Viro pensa a Johannetta in sino del mar frigide;
E plorante, Johannetta le appella; lor pensata,
Divin aves de lor corde, in le nocte se crucia.

III

Illa preca; ma le crito burlante, rauc, de un malva
Le importuna; le Oceano, con su scolios incombrante
Le espaventa; in le umbra, tote sorte de phantasmas
Assedia su spirito: le grande mar, le marineros,
Forportate a transverso le Oceano in cholera.
 Horologio solemne, in vaina carcerate,
Tal sanguine in le vena, jecta in le mysterio
Le tempore, le stationes, le hiberno, le estate;
Cata grano seminate in le grande universo
Face levar in animas essame de pipiones,
... Es medie nocte ora; iste dansator funebre
Qui ride sub capa, lupo nigre super su oculo,
Brigante mysteriose, in le vento procedente,
Fronte velate de umbras, de pluvia, ver pirata,
Va prender le marinero tremente e le rumpe
Contra roccas monstruose apparite bruscamente;
Parve nauta, de qui unda strangula ululation!
Ille senti fremer, clinar, e merger su parve barca;

V

... Illa prende su lanterna, e su cappa. - Es momento
Vader vider si ille va revenir, si le mar es mal,
Si il face jorno, e si flamma es al mast del signal.
Vamos vader! - Ecce, illa es partiente. Le vento del matutino
Non suffla ancora; nihil. On non vide blanc linea
In spatio ubi flucto de tenebras se expande.
Pluve. Nihil es plus nigre que pluvia de matino;
On dicerea que die treme, hesita, incerte,
E que como un infante, le alba plora quando pare.
Illa vade. Al fenestras, nulle luce accendite.

Subito a su oculos que vade cercante le cammino.
Lugubre e tamen human, un cabana decrepitate
Se erige in le nocte; sub le vento le ostio
Palpitante face creder que illo es relinquite;
Sur le muros ruinate, tecto tremente vacilla,
E le vento del Nord torque le stupulas evellite,
Immunde, jalne, simile grosse aquas de torrente.
- "Tene! Io non ha pensate a iste povre vidua,
Dice illa; mi marito, le altere die, la videva
Isolate, e malade; io va vider lo que illa face."
Illa tocca al ostio; illa ascolta, ma nemo
La responde. Johannetta es tremente sub le vento.
- "Es malade; su infantes forsan non ha nutrimento;
Illa ha duo solmente; ma illa non ha marito,"
Illa de nove appella, tocca: - "Hallo, mi vicinal!"
Le casa resta silente. Illa dice: - "Ah, mi Deo,
Como illa dormi, tanto es necesse que io crita!"
Le ostio, iste vice, como si cosas, subito,
Se esseva plenate de supreme pietate,
Lasse, torna in tenebras, se aperi tote sol.

VI

Illa entra. Su lanterna illumina le demora

Silentiose al bordo del oceano grunniente.
Pluvia transversa le tecto de camera perforate.
Al fundo es extendite un corpore terribile:
Un femina immobile in lecto miserabile,
Pedes nude, sin reguardo, le aer terrificate;
Cadavere! Illa habeva essite matre forte;
Ora, spectro horribile del misera, lo que resta
De un povre moribunde post un longe battalia;
On vide in le palea de su matras lacerate,
Su bracio frigidate, e su mano quasi verde
Pender; vide horror sortir de su bucca aperite;
... A presso del lecto ubi le matre de familia,
Jace duo parvissime pupos, garson e filia,
Pacibile, surridente, dormi in un sol cuna.
Sentiente venir le morte, le matre le extendeva
Su mantello sur le pedes, sur corpores parve roba,
A fin que in iste umbra, ubi morte la prendera,
Illes non senti decrescer tepiditate del camera,
Que illes ha un pauc calor durante que le frigor sasi la.

VII

Illes dormi tote duo in le cuna fremente,
Fronte calme, pacibile; il semblava a presente
Que nihil eveliara iste orphanes dormiente,
Mesmo le stridente cupros del judicio ultime:
Innocente, illes non ha minor pavor del judice.
Le pluvia cade foras, grunni como diluvio.
Le tecto perforate, per ubi passa le ducha,
Lassa stillar sur le fronte impassibile del morta,
Gutta glissante sur gena, ubi illo deveni lacrima...
... Sub su cappotta, plicate, que es que illa forporta?
Illa exi, ben cargate.....

Victor Hugo (1802-1885) es considerate como le plus famose del poetas francese. Ille comenciava scriber versos in le etate de 10 annos, e bentosto deveniva le chef del schola romantic e membro del Academia francese. Ille era semper un fer defensor del democratia e combatteva contra le instauration del regime imperator de Napoleon III in 1852, ma debeva exiliar se in Belgica e in le insula Jersey.

Le Legenda del Seculos es un de su magistral obras, libro de poemas publicate in tres series (1859,1877, 1879).

Lo es un prodigiose evocation del epochas e del historia del humanitate. Le pecia del qual nos da extractos, Le Brave Gentes, e in le qual es describite le vita del marinos, es considerate como un del plus famose pecias del poesia francese.

Traducite ex francese per Camille Jardel, Arcueil, Francia. Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", maio-junio-julio 1960, sur le Paginas litterari, redactor: Ronald Spathaky (Grande Britannia). Quatro lineas de parte III e tote parte IV non ha essite traducite, ni publicate. Victor Hugo (1802-1885) esseva autor francese.

Un nocte in America

Un vespera, io me esseva disviata in un foreste, a pauc distantia del laco de Niagara. Bentosto io videva le die extinguer se circum me, e io gustava, in tote su solitudine, le belle vision de un nocte in le deserto del Nove mundo. Un hora post le poner del sol, le luna monstrava se supra le arbores, al horizonte opposite. Iste astro solitari montava pauc a pauc in le celo; ora illo sequeva pacibilmente su cursa in le azur, ora illo reposava super gruppas de nubes similante al alte montanias coronate de nive. Iste nubes, plicante e displicante lor velas, se disrolava in zonas diaphane de satin blanc, se dispersava in legier floccos de scuma, o formava in le celo, bancos de watta splendide, si dulce al oculos, que on haberea credite sentir lor mollessa e lor elasticitate.

Le scena sur terra esseva non minus belle: le luce blau e villute del luna descendeva a mi pedes, torno a torno se perdeva in le bosco, reappareva brillante de constellationes del nocte que illo reflecteva in su sino. In un savanna, al latere opposite del riviera, le claritate del luna reposava sin movimento sur le gazon; le betulas agitate per le prisa, dispersate hic e illac, formava insulas de umbras flottante super iste mar immobile de lumine. Juxta, toto haberea baniata in le silentio, sin le cadita de alicun folios, ni passage de ventos subite, ni gemimento de ululas. Al longe, per intervallos, on audiva le surde mugitos del cataracta de Niagara, que, in le calma del nocte, se prolongava de deserto in deserto, e expirava a transverso le forestes solitari.

Le grandor, le stupente melancholia de iste tableau, non potea exprimer se in le language human; le plus belle noctes in Europa non pote dar un idea de lo. In van, in nostre campos cultivate, le imagination cerca a extender se; illo incontra de tote partes le demoras del homines; sed in iste regiones salvage, le anima se place a figer se in un oceano de forestes, a planar super le gurgites del cataractas, a meditar al bordo del lacos e del fluvios, e pro si dicer, a se trovar sol ante Deo.

Traduction ab francese per Camille Jardel (Arcueil), Francia. Publicate in “Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua”, martio-april 1960, sur le Paginas litterari, redactor: Ronald Spathaky (Grande Britannia). François-René de Chateaubriand (1768-1848) esseva autor, politico, diplomate e historico francese.

François-René de Chateaubriand:

Le sol natal

Le Providentia ha, pro si dicer, ligate nostre pedes al sol natal per un magnete invisibile; glacies islandese e sablos inflammate african non manca de habitantes. Il es mesmo remarcabile que, plus un sol es ingrante, plus un climate es rude, o, plus on ha suffrite in le pais, plus ille nos incatena. Es singular e sublime, que on sia ligate per le infelicitate, e que le homine qui ha perditte su cabana, es le qui regretta le plus le tecto paternal.

Un salvage tene plus a su cabana que un prince a su palatio, e le montaniero trova plus un incantamento a su montania que le habitante del plana, a su sulcos. Demanda a un oviario scote si ille volerea cambiar su sorte contra lo del prime potentato del terra: Al lontana de su tribo affectionate, ille guarda ubique de lo, le memoria; ubique ille redemanda su greges, su torrentes, su nebulas. Ille aspira unicamente mangiar pan de hordeo, biber lacte de capra, cantar, in le vallea, le balladas que cantava su atavos. Ille deperi, si ille non retorna al sol natal. Ille es un planta del montania, il es necesse que su radice sia in le rocca; ille non pote prosperar, si ille non es massate per le ventos e le pluvias; le terra, le domos e le sol del plana le face morir. Con qual gaudio ille revidera su campo de ericas! Como ille revisitara le sancte reliquias de su inopia! Dulce thesauros!

Traduction ab francese per Camille Jardel (Arcueil), Francia. Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", martio-april 1960, sur le Paginas litterari, redactor: Ronald Spathaky (Grande Britannia). François-René de Chateaubriand (1768-1848) esseva autor, politico, diplomate e historico francese.

Il es certissime

“Il ha un affaire horrible,” diceva un gallina, - e plus in le parte del buto, ubi le affaire non habeva occurrite. “Il ha un affaire horrible in le galliniera! Io non va dormir sol iste nocte! Il es bon que nos es multe juncte sur le pertica.”

E pois illa narrava de maniera que le plumas del altere gallinas se ericiava, e le gallo lassava collaber su pectine. Il es certissime!

Ma nos vole comenciar al comenciamiento, e isto habeva loco in un altere parte del burgo, in un galliniera. Le sol se poneva, e le gallinas saltava in alto. Un inter illas – illa esseva de plumas blanc e de gambas curte – poneva su ovos regulamentari e esseva, como gallina, respectabile in omne senso. Installante se sur le pertica, illa nettava su plumas per le becco, e assi illa perdeva un plumetta.

“Ecce que eveni,” illa diceva, “plus io me pluma, plus belle io debера esser.” E isto esseva dicite assi per allegressa, perque illa esseva le gai anima inter le gallinas, e item como antea mentionate, multo respectabile; pois illa addormiva se.

Il esseva obscur. Gallina sedeva presso gallina, e celle que sedeva le plus juxta illa non dormiva; illa ascoltava e illa anque non ascoltava, como on debe facer lo in iste mundo pro viver in bon quietude; totevia, su altere vicino parlava: “Tu ha audite lo, que on ha dicite? Io nomina nemo, ma il ha un gallina, que vole plumar se a fin de presentar se ben; si io esseva le gallo, io la contemnere.”

E justo supra le gallinas sedeva le ulula con sposo ulula e pupos ulula; illes habeva le aures acute in iste familia, illes sasiva cata parola que diceva le gallina vicin, e illes faceva le oculos volver, e le matre ulula agitava le alas. “Solmente non ascolta, ma vos ha certo audite lo que on diceva? Io lo ha audite per mi proprie aures. Il ha un del gallinas, que ha talmente oblidate que conveni a un gallina, que illa es plumante se totalmente e lassa le gallo mirar lo.”

“Attention al infantes,” diceva patre ulula, “isto non es alicque pro le infantes.”

“Totevia io va narrar lo al ulula de vis-à-vis, illa es un ulula tanto respectable in relationes social!” e pois volava verso le mamma.

“Hu-hu! uhuh!” ululava ambe le duo, justo a basso al columbas in le columbiera del vicino opponite. “Esque vos ha audite? Il ha un gallina, que se ha toto displumate a causa del gallo! Illa va morir per frigor, si illa non es morte jam, uhuh!”

“Ubi? Ubi?” gemeva le columnas. - “In le corte del vicino opponite. Io lo ha quasi vidite, io mesme. Il es un affaire a pena decente a contar, ma il es certissime.”

“Nos crede cata parola,” diceva le columnas e gemeva a basso a su galliniera: “Il ha un gallina, e de plus – alicunos dice que il ha duo, qui se ha toto displumate a fin de non esser como le alteres, e per isto attraher le attention del gallo. Isto es un joco riscose; on poterea prender frigido e morir per febre, e illas ha morite ambe le duo!”

“Evelia, evelia!” cantava le gallo e voleva a sur le palissada; ille habeva ancora somno, ma totevia ille cantava: “Tres gallinas ha morite per amor infelice a un gallo. Illas ha se toto displumate; il es un affaire disgustose, io non va retener lo, lassa passar.”

“Lassa passar,” pipava le vespertiliones, e le gallinas cacareava, e le gallos cantava: “Lassa passar, lassa passar!” e pois le historia curreva de galliniera a galliniera, e al fin retro al loco, del qual illo habeva trahite su origine.

On diceva: “Il ha cinque gallinas que se ha toto displumate a fin de monstrar qui, inter illas, se ha facite le plus magre per amor infelice al gallo, e pois illas se beccava le unes le alteres usque a sanguinar, e cadeva a terra morte a disgratia e ignominia pro lor familia, e a grosse perdita de proprietario.”

E le gallina que habeva perdite le plumetta distaccate ya non recognosceva su proprie historia, e como illa esseva un gallina respectable, illa diceva: “Io contemne iste gallinas, ma il ha plure de iste sorta! Tal cosas, on non debe ignorar les, e io va occupar me de que iste affaire essera in le jornal, assi illo ira super tote le pais; iste gallinas lo ha meritate, e anque le familia!”

E illo ha apparite in le jornal, e illo ha essite imprimite, e il es certissime: Un plumetta ya pote facer se cinque gallinas.

Traduction ab danese per Jørgen Michelsen, Danmark. Publicate in “Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua”, novembre-decembre 1960, sur le Paginas litterari.
Hans Christian Andersen (1805-1875) esseva autor danese, cognoscite pro multe contos.

Victor Hugo:

Cain

(Ex “Le Legenda del Seculos” / “La Légende des Siècles”)

Quando, con su familia, vestite de pelles de bestias,
Discapillute, livide, al medio del tempestas,
Cain haveva fugite le facie de Jehovah,
Como le nocte cadeva, le homine arrivava
Al pede del montania, in un grandissime plana.
Su femina fatigate e filios anhelate
Le diceva: “Cuba nos hic, super terra e reposita.”
Cain non dormiva; ille soniava ante monte,
Habente levate testa, al fundo del sever celo,
Ille videva oculo, aperite in tenebras,
E que reguardava ille fixemente in le umbras.
- “Io es nimis presso,” dice ille con un tremulamento.
Evelia su filios addormite, uxor lasse,
E se remitteva fugir, sinistre, in le spatium;
Ille marcha trenta dies, ille marcha trenta noctes.
Ille vadeva, pallide, mute, timente ruito,
Furtive, sin reguardar detra ille, sin intermission,
Sin reposo, sin nulle somno. Ille attingeva region
Del mares in le pais que de post se appella Assur.
- “Arresta nos,” ille dice, “in iste asylo secur;
Resta illac, nos attinge le limites del grande mundo.”
Como ille se sedeva, ille videva in celo
Le oculo al placia del fundo del horizonte.
Alora ille tremulava in preda a nigre tremor.
- “Cela me, vos!” crita ille con digito sur le bucca.
Le filios reguardava tremere le avo salvage.
Cain diceva a Jabel, patre de los que va
Viver sub tentas de pilos in le deserto profunde:
- “Extende sur iste flanco le tela de nostre tenta.”
Insimul on disveloppa le muralia flottante;

Con quatro pesos de plumbo, on le fixa al sol firme.
- “Ora, debe vider nihil?” le diceva blonde Tsilla,
Filia de su filios, dulce como le clar alba.
Cain respondeva: - “Si, io vide l'oculo ancora!”
Jubal, patre de les qui va in le urbes e le burgos
Sufflante in clarinos e battente del tamburinos,
Critava: - “Io sapersa ben construer un barrieria!”
Con bronzo faceva un muro; ille mitteva Cain detra.
Cain critava: - “Guai a me! oculo riguarda semper!”
Henoch diceva: - “Nos debe facer un vallo de turres
Tanto terribile que nil pote approximar illos!
Que nos construe un urbe, con un grande citadella;
Que nos construe un urbe, e nos lo circumfere!”
Alora Tubalcaino, patre del forgiatores,
Construeva iste urbe, enorme, superhuman.
Dum ille travaliava, su fratres, in le plano
Expelleva le filios de Seth, mesmo los de Enos;
A quicunque passava hic, on perforava oculos;
Al cadita del jorno, on flechava plure stellas;
Le granito surrogava le tenta con muro de telas;
On ligava cata bloco con forte nodos de ferro;
E le urbe resimilava un ver urbe del inferno;
Umbra del turres faceva le nocte in campanias;
On construeva le muros con spissor de montanias:
Sur le porta on gravava: “Defensa a Deo entrar!”
Quando illes terminava penar, murar e clausurar,
On mitteva al medio l'avo in turre de petra;
Ille restava lugubre e salvage. - “O mi patre,
Oculo es disparite?” dice Tsilla tremulante.
Patre Cain respondeva: - “No, il es ibi ancora!
Alora ille diceva: Io vole habitar sub sol,
Como es in su sepulcro un homine solitari:
Nemo me videra, subtus nihil illac io videra!
On faceva grande cavo. “Lo es ben,” Cain diceva;
Pois sub le obscur volta, sole Cain descendeva.

Quando ille esseva sedite sur su sede in le umbra,
E que sur su fronte tragic, on ha claudite le tumba,
Le oculo esseva hic, e illo le regardava.

Jehovah

Gloria es a Deo sol! su nomine fulge mundo.
Ille porta in su manos universo integral;
Il mitte l'eternitate transcendente tote evos,
Il ingloba tote celos in le infinitate.
Su parola creator ordinava tote chaos,
E per qualcunque vocabulos face nascer mille mundos.
Archangelo apud ille ha contate nationes,
Post que ille, transversante dies, locos e spatios,
Al seculos dispensava le racias, le populos,
Mesurante le tempore a lor generationes.
Nil arresta in su curso su prudente potentia;
Sia que su voluntate al huracan commandante,
Pulsa de sphaera in sphaera un cometa fulgurante,
O extingue alicubi un vetule asteria,
Sia que ille semina vulcanos sub oceanos,
Que il curva como undas le testa fer del montanas,
O toccante del inferno rugiente le calotte,
Invia in mar de focos le turba del demonios.
Le creation se remove in su immense pensata,
Senior! Tote seque le via que tu le dicta;
Tu brachio pote jectar un radio in l'hiberno;
Del publicano sin corde tu defende le vidua,
O crea un universo alicubi in le celo!
Le homine nil es in te, il es un debile preda,
Miscontente per le vita usque hora del transpasso;
Tu le dispensa le luctos, tu mesura su gaudio,
Tu ha contate su passos, del cuna usque le tumba.
Eligite in ecstase sur lor harpas semper canta
Tu nomine redicite per l'universo salvate,

Dum inferno in su clamor terribile le ulula,
Maledicente su rege per le celo reprobate!
Si, angelos, tote sanctos, con le sphas constellate,
E le animas del mortos, ante throno assemblate,
Deo, dice tu gloria in un concerto solemne;
Tu vole ben que l'homine, humile e penose,
Marchante sol in le nocte sub le stellas tremulante,
Misce su canto ephemer' a iste hymno eternal.

Victor Hugo, decembre 1822

Traduction ab francese per Camille Jardel (Arcueil), Francia. Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", novembre-decembre 1960. Victor Hugo (1802-1885) esseva autor francese.

De Arcueil proxime a Paris, le ultime Bulletin¹ adressate a Sr. C. Jardel ha revenite con iste mention del posta "décédé" (decidite). Le participantes al congresso de Basel² in 1957 memora ancora iste modeste professor tanto sympathic, jam gravemente attingite in su sanitate, e qui tamen ha collaborate usque su ultime die a nostre movimento. In pauc annos ille ha componite e mesmo recomenciate duo vices le manuscripto del dictionario francese-Interlingua e Interlingua-francese. On pote dicer que ille ha consacrate su ultime fortias a Interlingua, como testimonia su traductiones de grande autores francese. Regrettabilemente ille non haberea habite le satisfaction vider, ante su morte, le publication de su obras tanto preciose que, nos spera lo, essera bentosto editate.

Su nomine ha prendite rango inter le prime e meritante francese adeptos de Interlingua e non essera oblidate. Post Senioras Morris e Gode-von Aesch³, C. Jardel es le tertie grande lucto de nostre movimento. Su vidua, al qual nos exprime hic nostre vive sympathia, scribe nos que Sr. Jardel ha morite le 21 de agosto post un crise de hemiphlegia, sin haber reprendite conscientia. Illa ha relatate nos quanto su marito ha donate a Interlingua: devotion, mesmo passion, reposo, sanitate. Iste emovente testimonio de su compania monstra nos

quanto es immense le perdita pro nostre movimento.

Nos da infra le ultime articulo que ille ha inviate nos ante su morte. Illo es le traduction del famose poema de Victor Hugo in re “Cain”, trahite del Légende des Siècles. R.B.⁴”

¹ magazin de interlingua-francese

² le secunde congresso international de interlingua in Basel, Suissa, le 3-10 de agosto 1957

³ Alice V. Morris (1874-1950), fundator del Association de Lingua Auxiliar International (IALA) que in 1951 publicava le prime obra in interlingua, “Interlingua-English Dictionary”, finite per le ultime director de recercas, Alexander Gode-von Aesch (1906-1970)

⁴ Ric Berger (1894-1984), suisse, redactor de plure magazines in interlingua, artista e imprimator

Le cocinero

Vos pote haber audite e vidite de vos mesme que Senior Conrard, citatano de Firenze, ha semper essite expensive, liberal, magnific, amante multo le canes e le aves, pro non dicer plus in re su altere gustos. Un die, in un chassa per falcon, ille capeva un grue, presso un village nominate Perctola. Trovante lo juvene e grasse, ille ordinava que on dava lo a su cocinero pro rostir lo e servir lo a su cena.

Vole ben notar que iste cocinero, originari de Venetia, e qui portava le nomine Quinquibio, esseva un perfecte infacete. Ille prendeva le grue e faceva rostir lo al melio. Illo era justo devenite rostite e expandeva un eccellente odor, quando un femina del quartiere, nominate Brunetta, de qui Quinquibio era amorese, entrava in le cocina. Le agradabile odor exhalate del ave, que on justo dependeva del picca, faceva nascer in iste femina le invidia mangiar de illo; e presto illa peteva con insistentia le cocinero dar a illa un femore. Iste mocava se de illa, e respondeva cantante: “Vos non habera lo, senioreta Brunetta, vos non habera lo de me.” - “Si vos non da lo a me,” replicava le femina, “io jura que vos non habera alique de me.”

Post plure parolas de un parte e del altere, Quinquibio, qui non voleva displacer a su amica, dava lo a illa.

In iste die era in le casa un grande compania pro cenar. Le grue era servite con un sol gamba. Un hospite, qui primo percipева lo, habente monstrate surprisa, Senior Conrard faceva vocar le cocinero e questionava le in que habeva devenite le altere gamba. Le venetiano, naturalmente mentitor, respondeva insolentemente que le grues habeva solmente un gamba e un femore.

- Crede tu dunque que io nunquam ha vidite altere grues que iste hic?

- Lo, que io dice vos, Senior, es exacte, e si vos dubita ancora in re illo, io promitte esser capace provar lo in le grues que son ancora vivente.

A iste responsa omnes comenciava rider, ma Conrard, non

volente facer plus grande ruito a causa del estranieros sedente a su tabula, contentava responder a iste stupido:

- Bandito, on videra, deman, an tu potera satisfacer tu promissa.

In le sequente die, Senior Conrard, non calmate per le somno, leva se al aurora, con un corde plen de rancor contra le cocinero. Ille ascende super su cavallo, face ascender su cocinero super un altere cavallo pro que ille seque le, e vade verso un rivieretta, super le bordo del qual on videva semper grues al levar del aurora.

- Nos videra, ille dice cavalcante, de tempore a tempore, in un tono de despecto, nos videra qui de nos ambes es recte.

Le venetiano, vidente que su maestro non esseva revenite de su cholera, non sapeva como facer pro disculpar se. Con placer ille haberea fugite si ille habeva osate, tanto territe ille esseva del menacias del gentil-homine. Ma qual medio prender, nam ille non habeva le melior cavallo? Ille regardava dunque a omne lateres, credente que le objectos, que ille videva, era tanto numerose grues subtenite super duo pedes.

Arrivate multo proximo al riviera, ille era le prime a vider un dozena de illos, omnes appoiate super un pede, como illos face ordinarimente quando illos dormi. Ille presto monstrava les a su maestro, dicente le: Vole dunque vider, Senior, esque isto, que io diceva vos heri al vespera, non es ver: guarda iste grues e vide an illos ha plus que un gamba e plus que un femore.

- Io va facer te vider que illos ha duo, replicava Senior Conrard, attende un pauco.

E habente approximate se, ille comencia critar: Hu! hu! hu! A iste ruito, le grues evelia se, abassa le altere pede e mitte se in volo.

- Ora, bandito, dice alora le gentil-homine, esque le grues ha duo pedes o non? Que dunque tu va dicer nunc?

- Ma Senior, replica Quinquibio, qui non sape que dicer, ma vos non ha critate Hu, hu, hu a iste de heri vespera; nam si vos habeva facite lo, illo haberea ponite al solo le altere pede, como istes hic.

Iste responsa tanto placeva a Senior Conrard que illo disarmava su cholera, e ille non poteva impedir se rider.

- Tu ha ration, Quinquibio, ille diceva le. Io haberea debite vermente facer lo que tu dice. Ora, io pardona te, ma tu non plus debe recomenciar!

Assi, per su replica tanto burlesc, le cocinero escappava ex le punishment, e faceva le pace con su maestro.

Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", martio-april 1961. Nulle traductor indicate. Giovanni Boccaccio (1313-1375) esseva autor e poeta italian; su obras include "Decameron".

Voltaire e su corrector

Quando Voltaire, post un longe absentia de Paris, reveniva pro assister al representation de su tragedia Irène, del qual le successo era immense, un de su amicos confideva le que ille habeva credite deber refacer alicun versos de iste tragedia. Durante que iste complacente corrector era ancora al casa del poeta, entrava le architecto Perronet, le autor del magnific ponte de Neuilly. “Ah, mi car architecto,” diceva le Voltaire, “vos es vermente felice non cognoscer iste senior, nam, multo certamente, ille habera refacite un arco de vostre ponte.”

Publicate in “Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua”, martio-april 1961. François-Marie Arouet de Voltaire (1694-1778) esseva autor, historico e philosopho francese.

In le forestes de Canada

(narration extrahite del libro “Aventuras de un emigrante”, in le qual le autor explica como, transversante un spisse foreste de Canada, ille abonava su cavallo e errava usque vespere sin poter retrovar le via que debe ducer le al casa de su amicos:)

Le absolute silentio regnante in iste foreste attristava me profundemente e refrigidava mi corde. On audiva ni le balamento del agnos, ni le canto del aves, ni alcun ruido de vita: toto esseva tranquille, immobile, sin halito, e le legier strato de nive jacente super le solo similava quasi un immense sudario. Le jorno habeva devenite semper plus obscur, benque, secundo mi tasca-horologio, il era solmente quatro horas. Certemente debeva exister alicubi satis lumine in le celo pro indicar me le west. Le arbores, inter le quales io stava, era tanto dense que io non poteva vider qualcunque angulo del horizonte. Io tornava me verso omne lateres, ma era impossibile dicer ubi era le direction del sol. Tamen io credeva perciper un plus grande claritate verso un certe latere, e io dirigeva me resolutemente verso iste direction.

Io habeva facite a pena alcun passos, quando io habeva le felicitate vider un persona vestite per iste grossier stoffa in usage in Canada e appoiate contra un arbore, a un parve distantia ante me. Io habeva dunque trovate un colono qui dicerea me verso qual direction io debeva vader.

Io critava a ille per mi tote fortias pro informar le in re mi presentia, a fin que mi approximation inexpectate non pote causar le ulle timor. Al sono de mi voce, le individuo tornava su capite verso me: io trovava que ille portava un estranie cappello, ma io continuava avantiar, e bentosto io cognosceva que isto, que io habeva credite esser un canadian colono, era un gigantesc urso le qual, lassante se cader super su anterior patas, examinava me con attention, como pro questionar me an io desirava facer plus ample cognoscentia con illo.

Io confessa que io habeva nulle desiro cognoscer lo plus intimemente; io stoppava. Nos restava ibi durante plure minutas

inspectante nos le un le altere. Le urso, como un bestia ben educate, credeva necesse approximar se a me, probabilemente pro presentar me le pais. Io memorava que, secundo declarationes sovente audite, le ursos son completamente inoffensive si on lassa los tranquille; io dunque me dirigeva a dextere, sin semblar occupar me in re le bestia.

Quando io haveva abducite me de alicun passos, io marchava plus rapidemente pro augmentar tanto multo que possibile le distantia que separava me del bestia, ma, tornante le capite pro cognoscer su position, io era territe vider que illo me sequeva! Proque io non me fideva al exactitude de mi tiro, specialmente in longe distantia, e que il me repugnava combatter contra iste indigena, io opinava plus prudente fugir le plus rapidemente possibile. Io era sorprendite vider con qual rapiditate io poteva currer: tamen le urso curreva ancora plus rapidemente.

Io era fortiate haltar un momento pro respirar, e io videva iste maledicte bestia arrivar super me con un rapiditate que me provava que io haveva nulle chance ganiar le premio del cursa. Dunque io non plus haveva altere cosa a facer que usar mi carabina. Infelicemente illo non era cargate.

Le animal aperiva su ore quando illo se approximava, sive per anticipation, sive per habitude; le vista de su dentes acute e albe me causava tante timor que io perdeva tote prestessa de spirito, e io era quasi lassante me vorar sin resistential!

Levante al celo mi oculos, plen de despero, io videva super mi capite un branca, le qual io poteva justo attinger. Io passava mi carabina in bandoliera, e io me elevava in le arbore per le auxilia del branca, preciseamente in le momento quando le urso arrivava in le mesme loco.

Iste sordide bestia elevava su muso verso me, regardante me quasi pro dicer: io tene te. Pois, erigente super su posterior gambas, illo essayava captar me per su unguis. Illo attingeva justo infra le branca, e si illo haveva saltate un pauco, illo haberea inevitabilemente captate me; ma iste acto de gymnastica non existente in su habitudes, io escappava pro iste vice; io hastava ascender plus alto, nam io non me credeva in securitate. Ho guai, io percipeva bentosto que le urso scandeva tanto ben como io.

Illo se approximava al pede del arbore e comenciava scander toto tranquillemente, quasi si illo habeva nulle ration pro hastar. Io inspectava su ascension verso le culmine del arbores. Io audiva lo facer un parve grunnimento que sembrava dicer: “Ascende, ascende ancora, ma isto servira a nihil.”

Io comenciava, in facto, timer seriosemente cader in su patas; post le culmine del arbore, restava nulle cosa a facer que saltar al solo e probabilemente rumper mi capite. Finalmente io habeva le idea glissar me super un branca lateral usque le extremitate. Io cercava dunque per oculos a qual latere io debeva descender quando io videva un specie de cabana distante de circa cento passos de mi arbore. Nulle tempore era perdibile. Io ludeva mi vita. Io descendeva de un branca o duo pro attinger celle que sembrava le plus favorabile a mi retiro, e assi io approachava al urso que, a causa de mi avantia, stoppava e aperiva su muso como pro monstrar me qual specie de reception illo preparava pro me. Allora, un branca extendente se satis longe, io continuava descender super illo, e me glissava tanto foris, usque le branca poteva portar me. Tornante mi capite de nove verso le urso, io videva lo poner un pata super le mesme branca.

Gratias al flexibilitate de iste branca, io succedeva arrivar dulcemente super le solo. Presto que io era super mi pedes, io curreva per omne mi fortias verso le cabana que io habeva vidite.

Un sentimento de curiositate que io non poteva dominar faceva me stoppar in medie via pro reguardar lo que le urso voleva facer. Illo emitteva in le mesme tempore un grunnimento de cholera que era repetite per omne echos del foreste, e io videva lo descender reculante, con le intention evidente persequer me.

Le cabana non sembrava capabile proteger me longe tempore contra le effortios de mi inimico; tamen io hastava facer lo in stato de defensa.

Mi prime cura era clauder le porta, le qual era componite de spisse plancas; grosse corregias serviva como cardines; un forte lignee palissetta reimplaciava le serratura. Io timeva tamen que illo non esserea sufficiente, e io cercava le medios clauder iste porta plus solidemente. Ma io era in le complete obscuritate. Il veniva del exterior un luce

solmente per un parve apertura facite in le tecto probabilemente pro servir como camino. Iste apertura era pro me un nove periculo, nam forsam mi urso, fatigate de colpar al porta, imaginarea introducir se a transverso le tecto.

Durante que io pensava a omne iste eventualitate, io audiva grattar e spirar in le exterior. Io presto pensava lo, que isto poteva esser. Contra le porta, que le urso habeva recognoscite le plus debile parte del cabana, illo grattava vigorosamente.

Illo habeva levate se super su posterior patas, e illo succuteva le plancas con fortia, habente decidite aperir se un passage. Io appoiava mi dorso contra le porta e io plattava mi pedes contra le solo durante que io cargava mi carabina pro usar lo in le ultime momento.

Mi urso bentosto cessava su effortios contra le porta e comenciava examinar le defensas de mi fortification. Secundo quanto io poteva judicar per le ruito facite, illo succuteva cata pecia le un post le altere, quasi como un catto furetante circa un pedica in le qual un mus ha lassate se captar. Illo sufflava, illo grattava e grunniva de tempore a tempore, como si illo habeva impatientia de esser consignate tanto longe detra le porta.

Irritate del obstaculos, le urso, deveniente realmente furiose, rugiva tanto forte que le fragile edificio semblava tremar... A mi grande terror un secunde rugimento respondeva a illo de un parve distantia. Mi urso rugiva de nove, on respondeva a illo ancora; iste duo voces continuava iste specie de conversation durante circa un minuta post que le explicationes cambiate era trovate probabilemente sufficiente; illos ambes taceva.

Io audiva bentosto le urso numero duo approchar se a mi cabana. Esque illo era un amico, que le prime habeva invitate pro le repasto, io non sape! In omne casos illos comprendeva le un le altere perfectemente e ageva in consequentia. Illos faceva jungite un combinate attacco contra mi porta e io besoniava mi tote vigor, pro impedir les precipitar se al interior. Ma io sentiva que le lucta non poteva durar longe, nam mi fortias era exhaurite.

Le duo ursos comenciava grunnir e rugir horribilmente; iste menacias removeva quasi mi tote potentia resister. Io considerava me

como condemnate quando un sic ruito resonava a alicun passos del cabana. Nulle error: era un detonation de carabina e un insonor grunnimento multo differente del primes annunciava me que un del bestias era vulnerate. Un secunde detonation faceva me supponer que le secunde urso era anque attingite.

Eveniva pois un ruito de marcha, pois ancora un tiro de fusil, pois io audiva parlar in un incognoscite lingua. Io comprendeva nihil, ma il semblava me que chassatores gratulava se le un le altere in re lor successos.

Bentosto colpava a mi porta per le ligno de un fusil; io finalmente aperiva: tres indigenas stava ante me con le duo ursos jacente morte.

(Nulle autor o traductor mentionate). Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", maio-junio-julio 1961. Charles Rowcroft (1798-1856) esseva autor britannic.

Paul Hervieu:

Estranie nocte

Post haber facite le inspection de su appartamento e controlate le exacte clausura de omne portas, seniora vidua Gilbert se retirava in su camera e se cubava in su lecto. A transverso le pariete, in le altere camera, illa audiva su unic adolescente filio André disvestir se, vader e venir; postea le silentio regeva complete, absolute, circa illa.

Pauc a pauc illa se addormiva. Justo ante medienocte le ruito de un cochi rolante in le strata la eveliava in supersalto. Sin saper pro qual motivo illa ascoltava resonar le rotas usque le fin del sono. E, post iste effortio, le tension augmentate de su aure percipeva, in le lateral corridor, un parvissime crac de planca. Illa pensava: “Proque iste emotion stupide? Nunc? Que! Si mesmo lo esserea un bandito? Esque per un salto, io non poterea attinger le fenestra e critar al auxilio. Un viro es solmente un viro.”

E post iste sage pensata, nulle ruito habente renovate se, illa immergeva se le capite in le cossino, con le voluntate addormir se.

De nove le palpebras del vidua se relevava nervosemente. Subito un frigor de superhuman horror la invadeva. Ibi, justo in le pede de su lecto... le cortina se moveva... E super le tapete appareva un grande mano, un mano scarlatin, multo visibile in le medie obscuritate.

Seniora Gilbert, terrorisate, incapabile enunciar un sono, sperava in primo que isto esseva un illusion. Tamen illa non osava facer un sol movimento. Le absentia de qualcunque ruito era atroce. Ma justo dece-duo horas comenciava sonar in le camera. Per un progresso insensibile le cortina se sublevava gradualmente. Al duo-decime colpo appareva un monstruositate. Isto era un scarlatin visage, horribilmente secate de un mustachio... verde; in supra un naso ancora plus scarlatin e curve como un becco.

Le terrorisante capite, quasi projectate ad-avante como un resorto, veniva cader super le scarlatin mano e appoiava hic su mento de ubi pendeve un barba de capro, multo longe, multo fin e toto verde.

Le reguardo del apparition, fixe sub verde supercilios cercava

obstinateamente le reguardo nigre de seniora Gilbert protegite in un umbra. Illa, secunda a secunda, se sentiva mergite trans le limites del possibile terrores.

Le causa es que illa recognosceva ben iste oculos, que cercava le sues. Illa era certe que illos era istes de su morte marito. Si! Illa los recognosceva, sin un sol hesitation, e anque iste rude mustachios e iste longe barba, tanto diabolicamente colorate per le vapores de ulle inferno.

Post un certe tempore, le phantastic ente se monstrava in tote su grandor. Ille era alte e magre. Vestite de un costume nigre, con un albe cravata, ille balanciava su ossute bracios terminate a dextere de un scarlatin mano e a sinistre de un verde mano. Su pedes se allongava sin mesura in brillante scarpas acute, acutissime. Ille avantiava super le tapete, de un passo, pois de un altere. Pois ille faceva tres nove passos como le phantasmas glissa. Approximante se al lecto le demone se inclinava verso le visage de seniora Gilbert. Per un resto de instincto, illa abassava su palpebras, su respiration era extinguite. Nulle ruito in le camera, nulle ruito in le strata, nulle ruito in le mundo. Le ardente sufflo de un bucca inclinate verso illa se exhalava super su fronte. Penetrate usque le medulla e stimulate de iste intolerabile calor, illa sentiva tremere su cilios...

Post que le inflammate halito, que percurreva su visage, semblava remote, un imperative tentation *revider* la molestava.

Oh! Con qual prudentia illa essayava aperir solmente un oculo, con le mesme precaution como illa haberea usate un contaguttas.

Misericordia! Le apparition era semper hic! Ma nunc, ille monstrava per le dorso. Su verde mano e scarlatin mano, habente combinate lor satanic habilitate, aperiva toto grande le vitro-armario sin permitir a illo de ruitar, como iste face ordinarimente.

Seniora Gilbert reprendeva un pauco su sensos pro refugir se sub le protection de Deo. Illa justo intendeva facer le signo del cruce, quando le Diabolo verde e albe, como si ille habeva divinate iste christian inspiration, se retornava per un subite astutia. Su excitate oculos lanceava un fulmine del qual le vigor era ben recognoscibile. Nulle dubita. Illos era istes de su morte marito. Allora illa solmente

pensava remaner in un absolute rigiditate.

Al minus illa poteva discerner que le verde mano se insinuava inter un amasso de ric dentellas (un del rar reliquia de su corbe de marriage), e que le scarlatin mano immergeva in un buxo, ubi le vidua habeva justo deponite su anello nuptial. Le estranie visitator nocturne se preparava a reclauder le porta del armario quando, cambiante su decision, ille capeva un vaporisator. E le aparato manovrate con un singular seriositate, plenava de profumo su barba de capro, su vertice de capillos e su scarlatin genas. Post isto, in un rapide pirouette, ille escappava detra le cortina que se moveva ancora longe tempore post le disparition.

In lontan, le fracasso de un pesate carro passava super le route. E alicun vagabundo laxava su sibilaciones de noctambulo. Iste manifestationes de realitates costumari alleviava le corde de seniora Gilbert. Su pulmones se dilatava per un respiration avida e delivrate.

In haste, illa se vestiva de un roba de camera, reaccendeva su lampa e, impatiente constatar que toto – prodigio o incubo – era evanescite, illa sortiva ex le camera, super le puncta del pedes. Toto era in ordine, le cameras deserte. In le cocina, in le vestibulo nihil suspecte. Le corage reveniva a seniora Gilbert, ma non le calma. In le momento sequer le corridor, con le qual communicava le duo cameras a dormir un violente besonio fortiava la revider su filio, reguardar con mute admiration iste carissime capite dormir innocentemente, iste capite super le qual nulle phantasma ha le directo frequentar. Con tenere timiditate, illa aperiva delicatamente le porta e accendeva le lampa. Ma, qual stupor! Le lecto de su filio era vacue! In insensate supersalto, un desperate crito del miserabile matre, qui se precipita avante. Le lecto non mesmo es disturbate. A transverso le chaise vestimentos son jectate in confusion. In un angulo del camera scarpas ancora calide jace.

Le matre vade, veni, quasi folle, e explora ubique. In le fundo de un tiratorio, illa trova un cartetta rosea. Que es isto, mi Deo?

“Seniora Contessa Antonietta pete Senior André Gilbert facer la le placer venir passar presso illa le soirée del sabbato. On dansara le cotillon. *Le masca es obligatori.*”

Un subite lumine clara le intelligentia subvertite de sra.

Gilbert. Alora illa comprende toto: le costume del phantasma, le scopo de su visita e principalmente su oculos simile a istes de su marito. Retornante a su camera illa inspecta rapidamente le contento de su armario. Si, isto que illa ha divinate es juste! In su porta-moneta celate sub le dentellas, un billet de 100 francos ha disparite. “Ah, le infelice,” geme le matre, “le infelice.”

Ante le aurora, seniora Gilbert audiva le furtive passos retroducente le prodige infante al casa.

Ex francese traducite per Ric Berger (1894-1984), Suissa. Publicate in “Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua”, augusto-septembre-octobre 1961

Iste novella, in traduction abbreviate, es trahite del obra “Le oculos verde e le oculos blau” per Paul Hervieu, celebre autor francese de pecias de theatro e de romances. Paul Hervieu (1857-1915), romancero potente e sin compassion, ha pingite in su romances le mendas del alte societate francese. In su pecias de theatro, ver tragedias in prosa, ille monstra le choc violente del voluntates e del passionnes, in lucta pro le conquista del felicitate, o in revolta contra le conventiones social. Profunde psychologo, ille possede in un multo alte grado le arte monstrar le mecanismo del animas, de presentar lo sub un forma dramatic le nuances del sentimentos e del ideas. Per exemplo ille ha sovente describite, in le familia, le lege natural per le qual le parentes ama lor infantes plus que illes ama lor genitores mesme.

Le parve cappello rubee

Il era un vice un parve filia de un village, le plus bellette que on pote vider. Su matre era folle de illa e su granmatre plus folle ancora. Iste bon femina faceva confectionar pro illa un parve cappello rubee.

Un die quando su matre habeva facite e cocite tortas, illa diceva a su filia:

- Va vider como es tu granmatre; quia on me ha dicite que illa era malade. Porta a illa un torta e iste parve olla de butyro.

Le Parve Cappello Rubee partiva presto pro ir a presso su granmatre qui habitava in un altere village. Passante in un foreste illa incontrava Maestro Lupo qui habeva grande invidia mangiar la; sed illo non osava a causa de plure foresteros qui era in le bosco. Illo la demandava ubi illa iva. Le povre infante, ignorante que il era periculose de stationar pro ascoltar un lupo, respondeva a illo:

- Io va vider mi granmatre e portar un torta e iste parve olla de butyro.

- Esque illa habita foris de hic? questionava le lupo.

- Oh, si, diceva le Parve Cappello Rubee, plus lontan que le molino que vos vide ibi, al prime casa del village.

- Vermente, diceva le lupo, io vole vader etiam vider la. Io va ibi per iste cammino e tu per ille sentiero. E nos videra le qual essera a su casa le plus tosto.

E presto le lupo curre de omne su fortia per le cammino le plus breve, e le Parve Cappello Rubee vade per le sentiero le plus longe, jocante a colliger avellanas, a prosequer papiliones, a facer un ligatura de parve flores que illa incontra. Le lupo non mitte longe tempore pro advenir al casa del granmatre; illo colpa.

- Toc, toc.

- Qui es ibi?

- Vostre granfilia le Parve Cappello Rubee, dice le lupo contrafaciente su voce, qui apporta vos un torta e un parve olla de butyro, que mi matre vos invia.

Le bon granmatre, qui es in su lecto quia illa es un pauco malade, crita a illo:

- Tira le clavetta e le barretta cadera.

Le lupo tira le clavetta e le porta se aperi. Illo se jecta super le bon femina e la devora in un instante; quia illo non haveva mangiate depois plus que tres dies.

Postea illo claude le porta e vade cubar in le lecto del granmatre, expectante le Parve Cappello Rubee qui, post breve tempore, veni colpar al porta.

- Toc, toc.

- Qui es ibi?

Le Parve Cappello Rubee, qui audi le grosse voce del lupo, time primo, sed, credente que su granmatre rheumatisa, illa responde:

- Vostre granfilia le Parve Cappello Rubee, qui vos apporta un torta e un parve olla de butyro, que mi matre vos invia.

Le lupo crita, aducliante un pauco su voce:

- Tira le clavetta e le barretta cadera.

Le Parve Cappello Rubee tira le clavetta e le porta se aperi.

Le lupo, qui la vide entrar, dice a illa, celante se in le lecto sub le copertura.

- Pone le torta e le parve olla de butyro super le mobile e veni cubar con me.

Le Parve Cappello Rubee se disvesti e va mitter se in le lecto, ubi illa se meravilia multo vidente como su granmatre es facite. Illa dice a ista:

- Mi granmatre, como vos ha grande bracios!

- Isto es pro melio imbraciar te, mi filia.

- Mi granmatre, como vos ha grande gambas!

- Pro melio curre, mi infante.

- Mi granmatre, como vos ha grande aures!

- Pro melio ascoltar, mi infante.

- Mi granmatre, como vos ha grande oculos!

- Pro melio vider, mi infante.

- Mi granmatre, como vos ha grande dentes!

- Pro melio mangiar te!

E, dicente iste parolas, le mal lupo se jecta super le Parve
Cappello Rubie e la mangia.

Moral (abbreviate)
On vide hic que le juvenes
Face mal, ascoltante omne gentes;
Il non es estranie cosa
Que tantos le lupo mangia.

Ex francese traducite per Raymond Volf (Lyon), Francia. Publicate in "Currero International – official organo del Union Mundial pro Interlingua", augusto-septembre-octobre 1961. Charles Perrault (1628-1703) esseva autor francese e membro del Academia Francese.

■ **Interlingua** es un lingua complete perfecte pro communication international a causa de su vocabulario international e un grammatica totalmente regular – sin exceptiones. Centos de millones comprende interlingua a prime vista. Interlingua functiona in casa, in scholas, in officios – in omne locos, ubi on besonia communication sin frontieras. Usa interlingua con tu familia, amicos, in le schola o in tu labor professional. Le advantages es numerose. Il ha multe materiales – sur papiro e electronic: litteratura original e traducite, belletristic e professional, magazines, brochures, e-libros, sitios in Internet.

■ **Le Union Mundial pro Interlingua (UMI)**, establite le 28 de julio 1955 pro diffunder le international lingua auxiliar interlingua, es un institution pro cooperation international con membros e representantes in cinque continentes. Le UMI esseva registrate juridicamente como association numero 0911004931 per le autoritates francese le 3 de agosto 2006. Le Consilio Executive es respon sabile pro le functiones quotidian del UMI. Le Consilio General fixa le strategia e labor al longe lineas. Le UMI publica desde januario 1988 le international magazin de novas Panorama in interlingua (ISSN 0903-2932) omne duo menses. Interlingua esseva publicate in 1951 per le International Auxiliary Language Association (IALA).
www.interlingua.com